

Årsplan Filosofi og Etik ETA 2024 - 2025

Der tages forbehold for ændringer og elevernes entusiasme. Der vil til hver en tid tages højde for traditioner og årstider i årsplanen.

Emne/Tema	Problemfremstilling	Fagligebegreber	Tekster og andre udtryksformer	Kompetenceområder	Mål	Forslag til aktiviteter og metoder
Hvad er løgn?	Hvad er løgn? Hvad er sandhed? Findes der forskellige former for løgn? Er der sammenhæng mellem løgn og ondskab?	Løgn og sandhed Løgn og ondskab Forskellige former for løgn Løgn og religion De ti bud Disciplen Peter	<i>Liv og religion 3</i> , s. 24-31 <u>Supplerende materiale:</u> Billedbog: Den syvaste løgnehistorie af Neil Gaiman, Høst 2014	Livsfilosofi og etik Kristendom	Kan forklare forskellige former for løgn Kan forklare sammenhængen mellem løgn og ondskab Kan gengive fortællingen om de ti bud og historien om disciplen Peter mundtligt Kan diskutere, hvorfor der findes løgn, og hvorfor man bruger det?	Lav en filosofisk cirkel med spørgsmålet: <i>Hvad er løgn og hvad er sandhed?</i> En pude går på skift til taleren. Eleverne fortæller om de har brugt løgne ?
Hvad er et mirakel?	Hvad er et mirakel? Hvad er en hellig kilde? Kan man gå på vandet? Kan mirakler helbrede? Hvem er Frans af Assisi? Hvem er Lazarus? Hvad er et under? Hvorfor lavede Jesus undere? Hvordan formidles undere i kunsten?	Mirakler Hellige kilder Mirakler og naturen Frans af Assisi Den grædende Jomfru Maria Mirakler og helbredelse Det Nye Testamente Jesus undere Kunst og kristendom	<i>Liv og religion 3</i> , s. 42-49 Kortfilm: Min tro – Lucas , DR Ultra 2018 Den rige søn – historien om Frans af Assisi af Kirsten Ahlburg, Special-pædagogisk forlag 2008 Malerier: Undere – Det nye Testamente af Sean Connolly, Turbine 2007	Livsfilosofi og etik (livsfilosofi) Bibelske fortællinger (Bibelen, fortælling og livstydning samt fortælling og kultur)	Kan forklare begrebet mirakel og give eksempler herpå Kan genfortælle historien om Frans af Assisi og Lazarus Kan forklare og give eksempler på Jesus' undere Kan gengive historien om Lazarus eller andre undere fra Det Nye Testamente i form af skuespil	Fælles samtale og mindmap om bogens tekst og billeder: Hvad er et mirakel? Har eleverne hørt om nogle mirakler? Fælles samtale om forskellige kunstværker, der udtrykker Jesu undere. Eleverne laver i mindre gruppe et rollespil, der genfortæller en historie om mirakler eller undere.

<p>Hellige steder</p>	<p>Hvad er helligt? Hvad er hellige bygninger, og hvordan ser de ud? Hvordan ser danske, kristne kirker ud? Hvordan er de bygget? Hvad foregår der i kirken?</p>	<p>Hellige steder og kilder Hellige bygninger Kirken i Danmark Kirkebyggeri, indretning og handling</p>	<p><i>Liv og religion 3</i>, s. 32-41 <u>Supplerende materiale:</u> Foto og film om kirkebyggeri: www.skolekirkehistorie.dk/kirkebyggerier Originale tegninger: Søg på "kirkebyggeri" Søgning: Google billeder "moskéer" og "danske kirker" De små fagbøger: Islam (2001) og Kristendom (2011) som kan lånes på CFU eller læses online på fagbog.gyldendal.dk</p>	<p>Livsfilosofi og etik (trosvalg og tilværelsesoplysning) Kristendom (kristne udtryk) Ikke-kristne religioner og andre livsopfattelser (fremtrædelsesfor-mer)*</p>	<p>Kan forklare begrebet helligt og give eksempler herpå Kan identificere de forskellige religioners hellige bygninger Kan gengive det danske, kristne kirkebyggeri i tegning på baggrund af besøg i en lokal kirke Kan forklare steder og genstande i en dansk kirke ud fra et billede eller på besøg i kirken Kan sammenligne danske kirker med moskéer (på billeder og ved et besøg)</p>	<p>Fælles på klassen finder I forskellige billeder med kirker i Danmark og grundplan for kirkebyggeri. Feltarbejde: Besøg til en lokal kirke evt. flere. Eleverne laver en tegning af kirkens grundplan, bygninger mm. Tilbage på skolen undersøger de andre kirker (via billeder). Sammenligning af kirker og moskeer. Ligheder og forskelle. Eleverne kan arbejde med faglig læsning ud fra de små fagbøger og inddrage deres viden i sammenligningen : <i>Hvad er hellige bygninger, og hvordan ser de ud?</i></p>
<p>Pinsen</p>	<p>Hvad er pinsen? Hvorfor fejrer man pinse? Hvad er Helligånden? Hvad sker der i pinseberetningen? Hvorfor kalder man pinsen kirkens fødselsdag?</p>	<p>Højtider Pinsen Helligånden Det Nye Testamente og Pinseberetningen Det Gamle Testamente og Babelstårnet</p>	<p><i>Liv og religion 3</i>, s. 50- 56 Tv-udsendelse: De kristnes pinse, DR Skole 5 min. Højtlesning: Læs højt om pinsen, Alinea 2006 Billedbog : Det tossede tårn af Peter Madsen, 2006</p>	<p>Bibelske fortællinger (fortælling og kultur) Kristendom (kristendommens historie)</p>	<p>Kan forklare, hvorfor vi holder pinse Kan gengive pinseberetningen Kan sammenligne fortællingen om Babelstårnet med pinseberetningen</p>	<p>Læs fortællingen om pinsen højt. Fælles samtale: Hvad skete der i pinsen? Hvorfor holder vi pinse? Læs også fortællingen om Babelstårnet højt.</p>

		Kirkens fødselsdag Pinsesolen danser			Kan forklare, hvorfor pinsen kaldes kirkens fødselsdag Kan forklare, hvordan pinse blev fejret før i tiden	Lav en oversigt på tavlen, hvor skriver ligheder og forskelle på de to fortællinger.
Ensom eller bare alene	Hvad er ensomhed? Er det godt eller skidt? Hvilke forskelle/ligheder er der på ensomhed i hhv. kristendommen og i buddhismen? Hvilke eksempler/historier findes der på ensomhed og fællesskab i underberetningerne i Det Nye Testamente? Hvordan kommer disse under til udtryk i kunsten?	Ensomhed Eksempler på ensomhed fra hverdagslivet Religiøse fortællinger om ensomhed Antonius, Jesus i Getsemane Have og Buddha Underberetninger om underere i Bibelen, fx Bartimæus Det Nye Testamente Det kristne fællesskab og ansvar Bibelske malerier, undersøgelse og produktion	<i>Liv og religion 4</i> , s. 16-27. Hele forløbet kan med fordel afvikles i samarbejde med billedkunst, særligt den sidste del. "Tilbage til naturen" af Storm P. s. 25 i <i>Liv og religion 4</i> , se lærerens bog, s. 75 (billedsamtale) Om underberetninger i <i>lærervejledningen til Liv og religion 4</i> , s. 73-74 <u>Supplerende materiale:</u> Tv-udsendelse: Ensomhed , fra serien "Lort og lagkage" (TV2 2002, 25 min.) Palle alene i verden af Jens Sigsgaard, Gyldendal 1995 Billedbog: Undere . <i>Det nye testamente</i> af	Livsfilosofi og etik (livsfilosofi) Bibelske fortællinger (fortælling og kultur)	Kan give eksempler på forskellige former for ensomhed i deres eget liv Kan udtrykke enkelte religiøse fortællinger om ensomhed fx fortællingen om Antonius og Buddha Kan give eksempler på forskellige underberetninger Kan forklare begreberne ensomhed og fællesskab med eksempler fra underberetningerne i Det Nye Testamente. Kan lave et maleri om ensomhed og fællesskab med udgangspunkt i én underberetning	Fælles billedsamtale "tilbage til naturen". Lav en filosofisk cirkel med spørgsmålet: <i>Hvad er ensomhed og hvad er fællesskab? Kan ensomhed være en god ting? En pude går på skift til taleren.</i> Læs højt af bogen <i>Palle alene i verden</i> og se evt. udsendelsen <i>Ensomhed</i> . Find sammen 10 fokusord, der kan beskrive det at være alene eller ensom, og det samme om fællesskab og det at være del af en gruppe Fælles i klassen læses forskellige underberetninger højt. Eleverne bliver præsenteret for forskellige kunstbilleder med

			Sean Connolly, Turbine 2007			undere. Der tales om farver og udtryk i forhold fokusord. Eleverne laver deres egen tegning og/eller maleri ud fra et udvalgt under-maleri (parafrase).
Ritualer	<p>Hvad er ritualer?</p> <p>Hvad er forskellen mellem verdslige ritualer og religiøse ritualer?</p> <p>Hvorfor beder man?</p> <p>Hvorfor er konfirmation et ritual?</p> <p>Hvorfor rejser religiøse mennesker til hellige steder?</p>	<p>Ritualer</p> <p>Verdslige ritualer vs. religiøse ritualer</p> <p>Bøn og fadervor</p> <p>Konfirmation</p> <p>Pilgrimsrejser og hellige steder</p> <p>Feltundersøgelse</p>	<p><i>Liv og religion 4</i>, s. 28-41</p> <p>Maleriet "Aftenbøn", s. 31 i <i>Liv og religion 4</i> og s. 88-89 + s. 108-109 (billedanalyse) i <i>Lærerens bog til Liv og religion 4</i></p> <p><u>Supplerende materiale:</u></p> <p>Kristendom, Knud Erik Larsen, De små fagbøger, Gyldendal 2009</p> <p>Højtider og festdage af Nils Hartmann, De små fagbøger, Gyldendal 2015</p> <p>Feltundersøgelse : Besøg en lokal kirke og interview en præst om kristendommens forskellige ritualer</p> <p>Til lærerens forberedelse: Fem skarpe om kristne ritualer, DR Kultur 2014, 20 min.</p>	<p>Kristendom (kristne udtryk)</p> <p>Livsfilosofi og etik (trosvalg og tilværelsestyndning)</p>	<p>Kan give eksempler på forskellige ritualer</p> <p>Kan forklare religiøse ritualer i forskellige religioner</p> <p>Kan forklare ritualerne bøn, konfirmation og pilgrimsrejser som rituelle handlinger</p> <p>Kan fremvise billeder og observationer fra feltundersøgelsen</p>	<p>Fælles samtale om ritualer ud fra bogens billeder fx "Aftenbøn".</p> <p>I makkerpar drøfter de deres egne eller deres families hverdagsritualer.</p> <p>Fælles opsamling - hvad er forskel på verdslige og religiøse ritualer?</p> <p>Besøg en lokal kirke. FØR: Forbered spørgsmål til præsten om ritualer evt. ud fra bogen kristendom. Lad eleverne tage billeder i kirken, der repræsenterer de forskellige ritualer.</p> <p>Eleverne laver en bog om ritualer og deres besøg i kirken fx i Book Creator. Læreren laver en skabelon med overskrifter. Beskriv også andre religioners</p>

						<p>ritualer i bogen evt. ud fra bogen Højtider og festdage.</p> <p>Slut evt. forløbet af med at gå en pilgrimstur eller besøg en hellig kilde.</p>
<p>Hvorfor skal man tilgive?</p>	<p>Hvad betyder tilgivelse?</p> <p>Hvornår kan man straffe?</p> <p>Hvad er samvittighed?</p> <p>Hvad er hævn?</p> <p>Hvornår er man skyldig?</p>	<p>Tilgivelse</p> <p>Skyld og straf</p> <p>Samvittighed</p> <p>Hævn</p> <p>Det Gamle Testamente:</p> <p>Fortællingen om Jakob, David og Batseba samt Salomon</p> <p>Lignelsen – Den gældbundne tjener</p> <p>Billedanalyse (før, under og efter)</p>	<p><i>Liv og religion 4</i>, s. 42-55. Hele forløbet kan med fordel afvikles i samarbejde med dansk.</p> <p>Maleriet, "Jakobs kamp med samvittigheden" i <i>Liv og religion 4</i>, s. 45 og <i>Læreren bog til Liv og religion 4</i>, s. 108-109 (billedanalyse)</p> <p><u>Supplerende materiale:</u></p> <p>Tv-udsendelse: Klassen – tissemanden, DR Ultra 2016, 10 min.</p> <p>I samarbejde med dansk:</p> <p>Spillefilmen: Bjørne Brødre, Walt Disney 2004 og undervisningsmateriale fra Filmcentralen</p>	<p>Kristendom (kristne grundbegreber)</p> <p>Livsfilosofi og etik (etik samt sprog og skriftsprog)</p>	<p>Kan give eksempler på tilgivelse i hverdagssituationer</p> <p>Kan fortælle en historie om god og dårlig samvittighed</p> <p>Kan give eksempler på sammenhængen mellem skyld, straf og tilgivelse</p> <p>Kan udtrykke sig om skyld, straf og tilgivelse ud fra de valgte fortællinger</p> <p>Kan deltage i en billedsamtale med fokus på billedets forhistorie og efterspil</p>	<p>Fælles samtale om tilgivelse, skyld og straf ud fra bogens billeder fx "Jakobs kamp med samvittigheden"</p> <p>Se tv-udsendelse <i>Klassen</i>. Fælles på klassen sættes der ord på begreberne tilgivelse vs. hævn.</p> <p>Læs lignelsen "Den gældbundne tjener" og sammenlign med tv-udsendelsen. Ligheder og forskelle på begreber.</p> <p>Se filmen <i>Bjørne Brødre</i>. Eleverne skal vælge en yndlingsscene – ud fra begreberne tilgivelse, straf, hævn, samvittighed eller skyldig. Fælles snak om filmens tema, hovedpersoner og handling (lav et en tidslinje).</p> <p>Lad eleverne tegne deres</p>

						yndlingsscene fra filmen.
Ansgar og kristen-dommen i Danmark	<p>Hvordan kom kristendommen til Danmark?</p> <p>Hvad troede vikingerne på?</p> <p>Hvorfor fik vi et trosskifte på dette tidspunkt?</p> <p>Hvordan forløb trosskiftet? Og hvor i samfundet skete der først ændringer?</p> <p>Hvad ved vi? Hvilke historier er vigtige fra denne tid?</p> <p>Hvad kan vi bruge denne tid til i dag?</p>	<p>Fra Oldkirkens indførelse af kristendommen i Danmark til middelalderen</p> <p>Ansgar (801-865)</p> <p>Vikingeres tro – nordisk religion</p> <p>Hedeby</p> <p>Harald Blåtand</p> <p>Poppo's jernbyrd</p>	<p><i>Liv og religion 4</i>, s. 56-64. Hele forløbet kan med fordel afvikles i samarbejde med historie og dansk</p> <p><u>Supplerende materiale:</u></p> <p>Undervisningsfilm : Trosskifte – da vikingerne blev kristne, (5, 26 min) fra serien "Jelling på YouTube", udarbejdet af Nationalmuseet. Artikel til læreren</p> <p>I samarbejde med dansk:</p> <p>Læs højt af Slægternes offer (e-bog) eller I vendernes vold, serien Daneriget af Josefine Ottesen, Høst 2009/2014. Vælg evt. forskellige uddrag af bogen, da bogen giver mulighed for indlevelse i tiden.</p> <p>Forløbet kan med fordel indgå i et temaforløb om den nordiske mytologi, hvor der fokuseres på datidens forestillingsverden (før vi blev kristne) Se fx tegnefilmen: Valhalla.</p>	<p>Kristendom (kristendommens historie)</p> <p>Livsfilosofi og etik (trosvalg og tilværelsestydning)</p>	<p>Kan gengive tidsforløbet for kristendommens indførelse i Danmark</p> <p>Kan fortælle om centrale personer og steder</p> <p>Kan udarbejde en tidslinje, fx med programmet Tiki Toki (SkoleTube) med tidsforløb, personer og steder</p> <p>Kan forklare religiøse forandringer over tid, og hvordan forandringer påvirker datidens mennesker</p>	<p>Se filmen: <i>Trosskifte – da vikingerne blev kristne</i>.</p> <p>Inden i ser filmen skal eleverne præsenteres for forløbets problemstillinger. Mens de ser filmen, laver de noter til filmen. Efter – blev vi klogere på spørgsmålene?</p> <p>Læs teksten i <i>Liv og Religion</i> om Ansgar, Hedeby, Harald Blåtand og Poppo. Lav evt. en tidslinje på tavlen.</p> <p>Lad eleverne i fællesskab lave to collager i klassen, der beskriver samfundet – før og efter vi blev kristne. Collagen laves af elevernes billeder og ord.</p> <p>Samtale om hvordan og hvorfor et samfund forandrer sig (ikke alt i samfundet forandres på én gang).</p>